

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md

07.09.2023 nr. 04/02-7986
La nr. 18-69-8691 din 16.08.2023

**Ministerul Energiei
Cancelaria de Stat**

Urmare examinării proiectului hotărîrii Guvernului *privind aprobarea proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEEn/2023)*, comunicăm următoarele.

Sub aspectul intenției de reglementare, potrivit notei informative, proiectul de act normativ a fost elaborat în scopul armonizării legislației naționale cu prevederile legislației Comunității Energetice; depășirii provocărilor în securitatea aprovizionării cu gaze naturale prin sporirea rezilienței sistemului energetic în cazul unor crize; reducerii impactului eventualelor situații excepționale în sectorul gazelor naturale asupra economiei naționale și asigurării aprovizionării cu gaze naturale a consumatorilor finali; atingerii unui nivel admisibil de securitate energetică, asigurând în același timp aprovizionarea consumatorilor finali cu gaze naturale, la prețuri accesibile; dezvoltarea și modernizarea infrastructurii existente în scopul asigurării securității energetice a statului.

Astfel, raționamentele expuse de inițiator în notă reflectă motivul emiterii actului normativ.

Aferent rigorilor de tehnică legislativă, se vor reține următoarele:

În *proiectul hotărîrii Guvernului* se va exclude numerotarea, deoarece în cazul în care actul normativ include un singur punct, acesta nu se numerotează.

La proiectul legii:

La formularea amendamentelor se va ține cont că, în conformitate cu uzanțele de tehnică legislativă, cuvîntul „sintagma” se utilizează cu referire la un grup de două sau mai multe cuvinte între care există raporturi de subordonare; cuvîntul „textul” se folosește pentru individualizarea unor cuvinte și cifre, cuvinte și semne de punctuație, cifre și semne de punctuație, iar în celelalte cazuri, pentru formularea dispozițiilor de modificare, se utilizează termenii „cuvîntul”/„cuvintele”, după caz, termenii „cifra”/„cifrele”.

La Art. I:

Pentru asigurarea respectării uzanțelor, textul „Articol I” se va substitui cu textul „Art. I.” (observație valabilă și pentru Art. II).

La **pct. 2** sbp. 4), în dispoziția de modificare a alin. (1) din art. 11, expresia „se completează” se va înlocui cu cuvintele „se substituie”. Totodată, modificările ce vizează elementele structurale concrete se vor expune consecutiv în ordinea articolelor modificate, excluzîndu-le din punctul consacrat modificărilor ce vizează tot textul legii.

La **pct. 3** sbp. 6) se va indica că „noțiunea „operator al depozitului de stocare” se substituie cu noțiunea „operator al instalației de stocare” cu următorul cuprins:”.

La **art. 4** alin. (1) lit. k) pentru un spor de precizie considerăm oportună păstrarea cuvintelor „a gazelor naturale”.

La art. 4 alin. (2¹) textul „art. 108¹ și art. 108²-108³” se va substitui cu textul „art. 108¹-108³”.

La pct. 5 referința la lit. v) se va indica cu o singură paranteză rotundă.

La pct. 8, în redacția propusă a alin. (1) din art. 42¹, atenționăm că este expusă eronat prevederea „Prin excepție... pot obține o derogare la obligația stabilită...”, or, derogarea, ca procedeu, reprezintă o excepție de la dispozițiile unui act normativ, care poate fi prevăzută în cuprinsul acestuia într-un alt act normativ de același nivel sau de nivel superior. Datorită caracterului său, derogarea este de regulă expresă și este de strictă aplicare, neputând fi extinsă prin interpretare. Totodată, la alin. (2) din același articol este greșit utilizat termenul „principii” (observație valabilă și pentru restul cazurilor similare).

La alin. (5) din art. 42¹ se va exclude expresia „în mod nejustificat”, or, potrivit art. 9 alin. (3) din *Constituție*, concurența loială este unul din factorii de bază ai economiei, iar potrivit art. 126 alin. (2) din *Constituție*, statul trebuie să asigure protecția concurenței loiale.

La pct. 10:

în cuprinsul alin. (5) din art. 52¹, semnalăm că la lit. a) textul „despre care consideră că ar putea pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie” este ambiguu și poate crea confuzie la interpretarea normei;

totodată, la lit. a) – c), în ceea ce privește restrângerea dreptului de proprietate, semnalăm că este necesar să se țină cont de următoarele: limitarea sau restrângerea dreptului la proprietate este ca o excepție de la inviolabilitatea constituțională și urmează a fi subsumată unor condiții stricte: să fie prevăzută de lege; să fie necesară într-o societate democratică; să fie proporțională cu situațiile care au determinat-o și să nu aducă atingere existenței dreptului sau libertății.

Cu toate că, dreptul de proprietate nu este unul absolut, acesta poate fi limitat în anumite circumstanțe. În aprecierea legalității unei limitări, Curtea Europeană a Drepturilor Omului ia în considerare că o restricție legală trebuie:

- să aibă un scop legitim;
- să fie proporțională;
- să fie necesară într-o societate democratică;
- să se asigure că însăși esența dreptului nu este afectată.

Proportionalitatea este principiul-cheie al jurisprudenței CEDO. Este necesar un echilibru just între obiectivele legitime ale statului și măsurile pe care statul le utilizează pentru atingerea acestora. Proportionalitatea necesită, de asemenea, un echilibru just între drepturile persoanei și interesul public. Cu cât este mai mare ingerința, cu atât mai mult se impune o justificare.

Conform testului de proporționalitate, măsura luată trebuie să fie adecvată – să poată în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea scopului, necesară – indispensabilă pentru îndeplinirea scopului, și proporțională - să asigure justul echilibru între interesele concrete pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit. În partea ce ține de adjectivul „necesar” atragem atenția că, acesta implică existența unei necesități sociale stringente și nu trebuie echivalat cu alte calificative, precum rezonabil, admisibil, folositor sau dezirabil. Acest criteriu nu este unul formal și implică motivarea necesității beneficiului urmărit prin limitarea dreptului. Prin urmare, în nota informativă autorul urmează să formuleze argumente pornind de la criteriile CEDO, precum și să prezinte argumente temeinice care să justifice faptul că soluția propusă nu este disproporționată în raport cu scopul urmărit.

cu referire la redacția lit. c), în virtutea caracterului obligatoriu al actelor normative, cuvintele „în vigoare” sunt inutile și urmează a fi excluse.

La pct. 14:

la sbp. 1), dispoziția de completare se va expune după cum urmează: „se completează cu alin. (3¹) cu următorul cuprins:”, urmat de redarea acestuia, fără a menționa că se plasează după alin. (3), întrucât modificările se expun în ordine consecutivă;

din cuprinsul alin. (3¹) cuvintele „de asemenea” se vor exclude ca fiind inutile în textul unui act normativ;

la sbp. 2), în cuprinsul alin. (4), expresia „de la data desfacerii contractului” se va revedea prin prisma art. 1084 din *Codul civil*, potrivit căruia, tuturor tipurilor de contracte, indiferent de modul de executare ori durata în timp, se aplică *rezoluțiunea*;

la sbp. 3), în dispoziție, se va exclude textul „La sfârșit,”, deoarece este inutil. Menționăm că, completarea unui text sau alineat, fără a specifica ordinea în care se inserează cuvintele, semnifică, conform regulii generale de tehnică legislativă, completarea textului la sfârșitul acestuia (observație valabilă inclusiv pentru pct. 20, pct. 25 sbp. 4)).

La **pct. 15**, în partea dispozitivă, textul „alineatele (9¹)” se va substitui cu textul „alineatul (9¹)”.

La **pct. 16** sbp. 2), în partea dispozitivă, semnalăm că nu este recomandată utilizarea expresiei „se inserează”, prin urmare, se vor utiliza cuvintele „se completează”.

La pct. 17:

la sbp. 1), în dispoziție, textul „se completează, după prima frază cu următorul enunț:” se va substitui cu textul „după prima propoziție se completează cu următoarea propoziție:” (observație valabilă pentru toate cazurile similare din proiect).

De asemenea, cuvintele „Agenția poate stabili condiții...” atribuie caracter ambiguu normei, deci nu îndeplinesc condiția previzibilității normei juridice. Legea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modurile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit (*Sissanis c. României*, 25 ianuarie 2007, § 66). O putere discreționară care nu este delimitată, chiar dacă face obiectul controlului judiciar din punct de vedere formal, nu trece de testul previzibilității (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 28 din 23 noiembrie 2015*, § 61). La elaborarea unui act normativ, legislatorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor calității, i.e. accesibilitatea și previzibilitatea (*Hotărârea Curții Constituționale nr. 6 din 19 martie 2019*, § 39) (observație valabilă inclusiv pentru pct. 16).

La **pct. 18** sbp. 2), în dispoziție, textul „alin. 5” se va substitui cu textul „alin. (5)”, iar textul „printr-o hotărâre a Agenției adoptată în acest sens” se va revedea, întrucât nu corespunde limbajului normativ.

La **pct. 19**, sbp. 1) și 2) se referă la modificarea alin. (2) din art. 98, deci nu este necesar să se repete despre acest fapt.

La **pct. 20** cuvântul „nouă” se va exclude, iar cuvintele „relației contractuale” se vor substitui cu cuvintele „raporturilor contractuale” în conformitate cu terminologia *Codului civil*.

La **pct. 23**, în dispoziție, expresia „se modifică cu textul” se va înlocui cu expresia „se substituie cu cuvintele”.

La **pct. 25** sbp. 6), cuprinsul alin. (12) din art. 108¹ urmează a fi divizat în litere, însemnate succesiv cu litere latine mici, urmate de o paranteză, fără utilizarea cratimelor (observație valabilă și pentru alin. (3) din art. 108³).

La **pct. 26**:

în cuprinsul alin. (2) din art. 108², textul „art. 1081” se va substitui cu textul „art. 108¹”;

la alin. (4) cuvintele „care nu se iau în considerație” se vor substitui cu cuvintele „care nu se iau în considerare”, conform exigențelor limbii literare (observație valabilă și pentru **pct. 28**, în textul anexei pct. 11).

Pornind de la prevederile alin. (3) nu este clar raționamentul impunerii de către Guvern a obligației privind stocarea unei anumite cantități de gaze naturale, dacă respectivele obligații pot să nu fie onorate.

La **pct. 28** (la textul anexei):

În partea dispozitivă, cuvintele „o anexă” se vor substitui cu cuvântul „anexa”;

din cuprinsul pct. 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14, se vor exclude expresiile „din prezentul articol”, „din prezenta anexă”, deoarece potrivit art. 55 alin. (4) din *Legea nr. 100/2017*, în cazul în care se face trimitere la o normă juridică care este stabilită în același act normativ, pentru evitarea reproducerii acesteia, se face trimitere la elementul structural sau constitutiv respectiv, fără a se indica că elementul respectiv face parte din același act normativ;

se va revedea numerotarea punctelor, or, acestea se divid în subpuncte și în alineate. Subpunctele se numerotează cu cifre arabe și o paranteză și pot avea diviziuni numerotate cu litere latine și o paranteză.

La *Art. II* alin. (1), în dispozițiile cu privire la stabilirea competențelor pentru Guvern și Agenție, precum și la alin. (2), după cuvintele „a prezentei legi” se vor exclude cuvintele „de modificare”;

Art. III:

norma cu privire la intrarea în vigoare a legii urmează a fi expusă după cum urmează: „Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”;

totodată, semnalăm că regula generală privind intrarea în vigoare a actelor normative, statuată în art. 56 alin. (1) din *Legea nr. 100/2017*, prevede că actele normative intră în vigoare peste o lună de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Totodată, alin. (3) al acestui articol dispune că „Intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.”. Astfel, în nota informativă urmează să fie argumentată intrarea în vigoare a actului normativ la data publicării.

Digitally signed by Serbenco Eduard
Date: 2023.09.07 15:57:17 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Secretar de stat

Eduard SERBENCO

**MINISTERUL JUSTIȚIEI
AL REPUBLICII MOLDOVA**

*MD - 2012, mun. Chișinău,
str. 31 August 1989, nr. 82
tel.: +373 22 20 14 24
web: www.justice.gov.md,
e-mail: secretariat@justice.gov.md*

26.09.2023 nr. 04/2-8425
la nr. 09-1403 din 15 .09. 2023

Ministerul Energiei

Urmare examinării repetate a proiectului de lege pentru modificarea Legii nr. 108/2016 cu privire la gazele naturale (număr unic 674/MEn/2023). comunicăm că, propunerile și observațiile formulate de către Ministerul Justiției în cadrul procedurii de expertiză juridică au fost luate în considerare, proiectul fiind revizuit prin prisma recomandărilor înaintate.

Secretar de stat

Stanislav COPETCHI

Digitally signed by Copetchi Stanislav
Date: 2023.09.26 09:02:37 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Ex. E.Donighevici
elvira.donighevici@justice.gov.md